

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แม่น้ำโขงนั้นถือว่ามีต้นกำเนิดจากที่ราบสูงทิเบต ของสาธารณรัฐประชาชนจีน บริเวณเทือกเขาหิมาลัยซึ่งอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลราว 5,000 เมตร แม่น้ำโขงไหลผ่าน 6 ประเทศคือ จีน พม่า ลาว ไทย กัมพูชา และเวียดนาม ซึ่งได้ไหลลงมาเป็นพรมแดนร่วมระหว่างประเทศพม่า ประเทศลาว ประเทศไทย และมีความยาวทั้งสิ้น 4,200 กิโลเมตร จัดเป็นแม่น้ำที่ยาวเป็นอันดับที่ 12 ของโลก และเป็นแม่น้ำที่ยาวเป็นอันดับที่ 7 ของทวีปเอเชีย ประเทศตะวันตกแบ่งแม่น้ำสายนี้ ออกเป็นส่วนๆคือ ส่วนบน (the Upper Mekong) ได้แก่ส่วนที่ไหลผ่านช่องเขาสูงชัน ได้นำมาจากหิมาลัยและน้ำฝนมาจากต้นกำเนิดจนถึงบริเวณสามเหลี่ยมทองคำคิดเป็นระยะ 1,800 กิโลเมตร และแม่น้ำโขงตอนล่าง เริ่มที่สามเหลี่ยมทองคำลงไปจนถึงทางออกสู่ทะเลจีนใต้มีระยะถึง 2,400 กิโลเมตร เนื่องจากพื้นที่ที่มีความยาวเป็นพิเศษและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศที่แม่น้ำโขงไหลผ่าน ในปี ค.ศ. 1957 จึงมีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานสำรวจลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่างขึ้น ซึ่งประกอบด้วยประเทศสมาชิกในลุ่มแม่น้ำโขงได้แก่ ลาว ไทย เวียดนาม และกัมพูชา ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่ในการส่งเสริม ประสานงานดูแล และควบคุมการวางแผนและสำรวจโครงการทรัพยากรแหล่งน้ำในลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง และจัดตั้งสำนักงานกลาง คณะกรรมการประสานงานสำรวจลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์การสหประชาชาติขึ้น เพื่อเป็นองค์กรปฏิบัติงาน โดยมี Executive Agency เป็นผู้แทนบริหาร ควบคุม อำนวยการ และดำเนินงานในเรื่องต่างๆ ในนามของคณะกรรมการฯ ตามที่ได้รับมอบหมาย

แม่น้ำโขงในส่วนที่ไหลผ่านลาวและไทยนั้น ดิ่งทั้งสองฝั่งลาวและไทยนั้นจะมีความสูงชันมาก แม่น้ำโขงบริเวณพรมแดนลาว-ไทยมีความกว้างมากที่สุดประมาณ 2 กิโลเมตร และแคบที่สุดประมาณ 50 เมตร จะมีเกาะดอนในลำน้ำโขงโดยตลอดในฤดูฝนจะมีน้ำไหลเชี่ยวมาก แต่ในฤดูแล้งน้ำจะแห้งมีเพียงร่องน้ำเล็ก ๆ เท่านั้น สามารถเดินข้ามไปได้ สภาพด้านสังคมบริเวณแม่น้ำโขงมีความสำคัญทางด้านการประมง การเกษตรกรรม* อีกทั้งยังมีความสำคัญทางด้านคมนาคมขนส่ง ทั้งภายในและต่างประเทศ

* ในฤดูฝนมีน้ำมากประชาชนสองฟากฝั่งจะทำการประมง ส่วนในฤดูแล้งน้ำจะลด ประชาชนจะ

ลาวเป็นประเทศเล็ก มีประชากรเพียง 5,525,900 คน¹ แต่ยังคงอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่ยังไม่ได้รับการขุดค้น มีชายแดนติดกับ 5 ประเทศด้วยกันคือ จีน เขมร เวียดนาม พม่า และไทย ลาว-ไทยมีเขตแดนร่วมกันถึง 1,835 กิโลเมตร โดยส่วนใหญ่แล้วเส้นเขตแดนระหว่างลาว-ไทยจะถูกคั่นด้วยแม่น้ำโขง และเป็นประเทศที่ไม่มีพรมแดนติดกับทะเล (land lock) ดังนั้นการค้าขายกับต่างประเทศจะต้องอาศัยประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เวียดนามและไทย

ในทางภูมิศาสตร์ลาวมีแม่น้ำสายสำคัญได้แก่แม่น้ำโขง ถึงแม่น้ำโขงจะออกสู่ทะเลได้ก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถที่จะใช้เดินเรือออกสู่ทะเลได้ เนื่องจากมีแก่งขวางกั้นอยู่หลายแห่ง เช่น แก่งสามหม้อ น้ำตกโขง และแก่งเขมราฐ² แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำที่ใหญ่ที่สุดของประเทศลาวและยังเปรียบเสมือนสายเลือดที่หล่อเลี้ยงชีวิตของประชาชนทั้งสองฟากฝั่งประเทศลาวและไทยมาตลอด เป็นเส้นทางติดต่อค้าขายที่สำคัญเป็นอย่างมากแก่ประชาชนทั้งสองประเทศมานานนับ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและราชอาณาจักรไทยได้มีความสัมพันธ์กันมาช้านานในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์นี้ ไม่มีชนชาติใดที่มีความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์อย่างใกล้ชิดเท่ากับประชาชนของสองประเทศ มีสิ่งคล้ายคลึงกันหลากหลายอย่าง โดยเฉพาะทางด้านวัฒนธรรม สังคม ประเพณี และภาษา ถึงแม้ลาว-ไทยจะมีความผูกพันกันมาเป็นเวลายาวนานก็ตาม แต่ในบางช่วงก็ได้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ ด้วยความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ส่งผลให้เกิดความหวาดระแวงต่อกันตลอดมา และเกิดการพิพาทกันหลายครั้ง เช่น กรณีการพิพาททางด้านเขตแดน แต่ปัญหาต่าง ๆ ก็ได้รับการแก้ไขในเวลาต่อมา

ลาวเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1975 โดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาว หลังจากนั้นรัฐบาลลาวก็ได้เร่งพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ทางด้านการเมืองดูเหมือนว่าจะไม่มีปัญหาอะไรมากมาย เนื่องจากว่าเป็นระบบพรรคการเมืองเดียวและมีความมั่นคงพอสมควร แต่สำหรับด้านเศรษฐกิจแล้ว เห็นว่ายังมีหลายปัญหาที่รัฐบาลลาวต้องเผชิญเป็นอย่างมาก กล่าวคือการที่ลาวเคยตกอยู่ในสภาพของการเป็นอาณานิคม และความขัดแย้งทางการเมือง และสิ้นสุดลงด้วยการเกิดสงคราม ซึ่งได้ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์ถูกทำลายเป็นจำนวนมากมหาศาล ดังที่ ดี.อี.แอลแมน กล่าวในบางกอกโพสต์ ฉบับประจำวันที่ 5 พฤศจิกายน ค.ศ. 1973 ปริมาณลูกระเบิด

ปลุกพืชผัก เช่น สาลี มัน ฯลฯ

¹ สปปลาว, สถิติประจำปี 2002, ศูนย์สถิติแห่งชาติลาว, หน้า 23.

² บันทึกประวัติศาสตร์สะพานมิตรภาพไทย-ลาว (ม. ป. ท: ม. ป. พ, 2537), หน้า 27.

ที่อเมริกันทิ้งลงไปในลาวทั้งหมดมีจำนวนถึง 2,080,000 ตัน³ เมื่อสมเทียบจำนวนระเบิดกับประเทศลาวแล้วซึ่งเป็นเพียงประเทศเล็ก ๆ ประเทศหนึ่ง สงครามดังกล่าวได้ส่งผลเสียหายต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในลาวอย่างมาก และอีกส่วนหนึ่งจากการตัดความช่วยเหลือของสหรัฐฯ และพันธมิตร หลังจากที่ฝ่ายขบวนการประเทศลาวได้ประกาศเอกราช การให้ความช่วยเหลือลาวต่อการพัฒนาเศรษฐกิจจะยังคงมีเพียงจากบรรดาประเทศสังคมนิยม เช่น สหภาพโซเวียต เวียดนาม จีน และบรรดาประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออก และประเทศยุโรปตะวันตกบางประเทศ เท่านั้น

ในเดือนธันวาคมปี ค.ศ. 1975 บรรดาประเทศสังคมนิยม คือ เวียดนามส่งเครื่องบินบรรทุกนม น้ำตาล และน้ำมัน เชื้อเพลิงไปยังนครเวียงจันทน์หลายเที่ยว ส่วนโซเวียตได้ให้ความช่วยเหลือด้านการเงินและสิ่งอำนวยความสะดวกในการคมนาคมขนส่ง จีนตกลงจะให้ข้าว 4,000 ตัน และขายข้าวในราคามิตรภาพให้อีก 6,000 ตัน ขายจักรยาน 10,000 คัน รถแทรกเตอร์ 500 คัน และจะส่งผู้เชี่ยวชาญการสร้างทางจากจีนไปสำรวจการสร้างทางจากหลวงพระบางถึงน้ำปากส่วนประเทศตะวันตก เช่น ฝรั่งเศส อังกฤษ ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น ให้ความช่วยเหลือด้านการเงินรวมประมาณ 3.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ⁴ ในปี ค.ศ. 1978 ได้มีที่ปรึกษาและบรรดาผู้เชี่ยวชาญจากอดีตสหภาพโซเวียตในลาว 400 คน และในปี ค.ศ. 1981 มีถึง 2,000 คน และการช่วยเหลือทางด้านการทหาร เศรษฐกิจ และเครื่องอุปโภคต่าง ๆ⁵

อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่ที่ลาวเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี ค.ศ. 1975 เป็นต้นมาเห็นว่าการพัฒนาเศรษฐกิจของลาวไม่ได้รับผลเท่าที่ควร ในปี ค.ศ. 1985 เห็นได้ว่ากำลังการพัฒนาเศรษฐกิจของลาวเป็นไปอย่างเชื่องช้า ถึงแม้ว่าปริมาณการผลิตข้าวของลาวเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าจากปี 1976 จำนวนสัตว์เลี้ยง วัว ควาย เพิ่มขึ้นร้อยละ 30 ในด้านการปลูกพืชอุตสาหกรรม เช่น กาแฟ เพิ่มขึ้น 2 เท่า ยาสูบ เพิ่มขึ้น 3 เท่า การผลิตอุตสาหกรรมได้เพิ่มขึ้น 4.4 เท่า ทางด้านคมนาคม มีเส้นทางร้อยละ 80 ของจำนวนเมืองทั่วประเทศ อัตราารายรับแห่งชาติต่อหัวเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 30 แต่ว่าสภาพเศรษฐกิจของลาวไม่ได้มีที่ท่าที่จะขยายตัวขึ้นเลย⁶ โดยเฉพาะการค้า

³ รุ่งมณี (นามแฝง), เจ้าพี่เจ้าน้องต่อสู้เพื่อเอกราช (กรุงเทพฯ: เจริญวิทยาการพิมพ์, 2518), หน้า 161-162.

⁴ สุรัชย์ ศิริไกร, การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองลาว, ใน สีดา สอนศรี (บรรณาธิการ), การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541), หน้า 218.

⁵ เขียน ธีระวิทย์, "อินโดจีน", ในวิทยา สุจริตชนารักษ์ (บรรณาธิการ), เอเชียความรู้ทั่วไป (กรุงเทพฯ: ธีรานุสรณ์การพิมพ์, 2525), หน้า 318.

⁶ ไกสอน พมวิหาน, นิพนเลือกเฟ้น 2, (เวียงจันทน์: โรงพิมพ์แห่งรัฐ, 1997), หน้า 409-413.

ขายกับต่างประเทศยังมีการขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้น เนื่องจากว่ารายได้หลักของประเทศมีเพียงแต่จากการขายกระแสไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์จากป่าไม้ ในขณะที่ปริมาณนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี

โดยทั่วไปแล้วความสัมพันธ์ระหว่างลาว-ไทยทางด้านการค้าก็ยังคงมีการติดต่อค้าขายกันเป็นประจำ สินค้าที่ลาวนำเข้าจากไทยส่วนมากจะเป็นสินค้าบริโภคและอุปโภคจำนวนหนึ่ง ส่วนสินค้าที่ลาวส่งออกไปไทยได้แก่ ชา กาแฟ เครื่องเทศ ไม้และของที่ทำด้วยไม้ สินแร่โลหะ ฯลฯ ซึ่งส่งผลให้ไทยเป็นผู้ได้ดุลการค้าจากลาวเป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากในปีค.ศ. 1975 ไทยได้ดุลการค้าจากลาว 152 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นมาตลอดจนถึงจุดสูงสุดในปีค.ศ. 1985 ไทยได้ดุลการค้าจากลาวถึง 935.57 ล้านบาท อย่างไรก็ตามแม้ลาวหันไปทำการค้ากับประเทศสังคมนิยมมากขึ้นจึงส่งผลให้ดุลที่ไทยได้จากลาวลดลง แต่ก็ยังถือได้ว่าไทยได้ดุลจากลาวอยู่ในปีค.ศ. 1986 มี 734.89 ล้านบาท⁷

จากสภาพทางด้านเศรษฐกิจดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนลาวเป็นอย่างมาก ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม ฉบับที่ 2 (ค.ศ.1986-1990) รัฐบาลลาวจึงได้ดำเนินนโยบายใหม่ที่เรียกว่า “จินตนาการใหม่” แต่ในช่วงสองปีแรกของการดำเนินนโยบายดังกล่าวเห็นว่าเป็นไปอย่างเชื่องช้า และไม่สามารถกระตุ้นให้ภาคการผลิตสินค้าเกษตรกรรม-อุตสาหกรรมให้ฟื้นตัวได้ในทันที อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจชะลอลงอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 3 ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1985-1987⁸ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวันที่ 2 กรกฎาคม 1988 ลาวได้ประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการลงทุนต่างประเทศ และปล่อยเสรีทางด้านการผลิต

ในขณะเดียวกัน ปี ค.ศ. 1986 หลังจากที่ นายมิกฮาอิล กอร์บาชอฟ (Mikhail Gorbachev) ได้ขึ้นมาดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำโซเวียตคนใหม่ และได้ประกาศใช้นโยบายเปเรสตรอยก้า (Perestroika) และกลาสนอสต์ (Glasnost)⁹ แต่ประสบความสำเร็จเพียงเล็กน้อย เป็นเหตุให้การเมืองของประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออกมีการเปลี่ยนแปลง ในปี ค.ศ. 1989 และสหภาพ

⁷ Ministry of Foreign Affairs , Evolution of Thai-Lao Relations (Bangkok: Rithisri LTD , 2527), page 18-23.

⁸ สรุปข่าวธุรกิจ 20,5(16-28 ก.พ. 2532), หน้า 18-19.

⁹ ประทุมพร วัชรเสถียร, กลาสนอสต์-เปเรสตรอยก้า กอร์บาชอฟปฏิรูป (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532)

โซเวียตในปี ค.ศ. 1991¹⁰ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลให้ปัญหาความตึงเครียดระหว่างลาวและไทยที่มีระบอบการปกครองที่ต่างอุดมการณ์นั้นได้ผ่อนคลายลง สองประเทศลาวและไทยจากที่เคยมีความสัมพันธ์ในลักษณะของความขัดแย้งและหวาดระแวงกันก็หันมาให้ความร่วมมือกันมากขึ้น และพัฒนากรอบความร่วมมือซึ่งกันและกันด้วยเช่นกัน

ในด้านของทศวรรษที่ 1980 ไทยได้แก้ปัญหาการขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยมีการปรับโครงสร้างทั้งภายในและต่างประเทศ กล่าวคือในโครงสร้างการผลิตของประเทศได้มีการเปลี่ยนจากลักษณะของโครงสร้างที่พึ่งพาเกษตร มาสู่ลักษณะของเศรษฐกิจที่พึ่งพาอุตสาหกรรมและการบริการ สำหรับการปรับโครงสร้างทางด้านต่างประเทศ ก็มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างในด้านการเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายนอก (external economy) ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเงิน และความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจระหว่างไทยกับประเทศต่าง ๆ ทั้งในภูมิภาคและในโลก

นอกจากนี้ในช่วงปลายสงครามเย็น นายกรัฐมนตรีไทย พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ (ค.ศ. 1988-1991) ได้ประกาศใช้นโยบายต่างประเทศใหม่ของไทยที่ให้เปลี่ยนอินโดจีนจาก "สนามรบมาเป็นสนามการค้า" จุดมุ่งหมายเพื่อขยายความสัมพันธ์ด้านการค้าและการลงทุนกับบรรดาประเทศอินโดจีน¹¹ ดังจะเห็นได้จาก ในวันที่ 24-25 พฤศจิกายน ค.ศ. 1988 พลเอกชาติชายได้เดินทางเยือนเวียงจันทน์ และได้ลงนามในแถลงการณ์ร่วมกับผู้นำลาวว่า "ทั้งสองประเทศจะแก้ปัญหาพรมแดนโดยสันติวิธี และจะปรับปรุงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศทั้งสอง"¹² สถานีวิทยุเวียงจันทน์ได้สดุดีการเยือนของนายกรัฐมนตรีชาติชายว่า "เป็นจุดเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ของประเทศทั้งสอง"¹³ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างลาว-ไทย จากความไม่ไว้วางใจและขัดแย้งกันมาตลอดเป็นความร่วมมืออย่างกว้างขวางในหลาย ๆ ประเด็น เช่น เรื่องผู้ลี้ภัย เรื่องกัมพูชา และเรื่องชายแดน¹⁴

¹⁰ สมพงษ์ ชูมาก, ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยุคปัจจุบัน (ทศวรรษ 1990 และแนวโน้ม), (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 3-7.

¹¹ Ibid 4, p. 210.

¹² คำปราศรัยของนายกรัฐมนตรี ชาติชาย ชุณหะวัณ ใน The Nation, September 9, 1988, pp. 1-2 November 10, 1988, pp. 13-24. หน้า 211.

¹³ Asia 1990 Yearbook, p. 163.

¹⁴ เดวิด โอลด์ฟิลด์, ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว ในยุคสงครามเย็น ทศวรรษ 1950- ค.ศ. 1991, มัทนา เกษกมล (แปล) (ศูนย์อินโดจีนศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา: ม. ป. ป), หน้า 31.

ดังนั้นในขณะที่ลาวต้องการจะดำเนินการพัฒนาประเทศตามนโยบาย “จินตนาการใหม่” และเปิดประเทศเพื่อรับเอาการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น และไทยเองได้ประกาศใช้นโยบาย “เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า” เพื่อส่งเสริมการร่วมมือกับประเทศอินโดจีน และเป็นการส่งเสริมการค้าชายแดนลาว-ไทย สะพานมิตรภาพลาว-ไทยแห่งแรกจึงได้รับการตกลงสร้างขึ้น ในปี ค.ศ. 1991 และแล้วเสร็จในปี ค.ศ. 1994

โครงการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง เป็นความคิดริเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1956 โดยคณะผู้แทนบริหารเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย หรือองค์การยูซอม (U.S. Operations Mission to Thailand หรือ USOM) ซึ่งได้ร่วมมือกับการรถไฟแห่งประเทศไทย ต่อมาในปี ค.ศ. 1965 คณะกรรมการประสานงานสำรวจลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง ซึ่งขณะนั้นประกอบด้วย 4 ประเทศ คือ ลาว ไทย เวียดนาม และกัมพูชา ก็ได้บรรจุโครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงไว้ในแผนพัฒนา 10 พจนถึงปี ค.ศ. 1967 โดยได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลญี่ปุ่นในการสำรวจความเป็นไปได้ ผลการสำรวจระบุว่า จุดที่ตั้งแพรชานานยนต์ จังหวัดหนองคายกับท่าเตือ แขวงกำแพงนครเวียงจันทน์ เป็นจุดที่เหมาะสมที่จะสร้างสะพานที่สุด และได้เสนอให้สร้างเป็นสะพานเหล็กพร้อมกับทางรถไฟ

ในปี ค.ศ. 1971 ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank) ได้ทบทวนโครงการนี้ใหม่ เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุน พร้อมกับเสนอให้สร้างเป็นสะพานคอนกรีต ซึ่งในครั้งนั้นรัฐบาลญี่ปุ่น แคนาดาและเนเธอร์แลนด์ ได้ประกาศให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำ แต่ในระยะดังกล่าวลาวยังคงอยู่ในสภาพปัญหาความขัดแย้งทางด้านการเมืองภายในจนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบอบทางการเมืองในปี ค.ศ. 1975 ดังนั้นจึงไม่สามารถที่จะตกลงสร้างสะพานดังกล่าวได้

แต่ถึงอย่างไรก็ตามโครงการดังกล่าวยังคงได้รับความสนใจจากบรรดาประเทศต่าง ๆ ในโลกมาโดยตลอด เพราะเป็นโครงการต่อเนื่องกับถนนสายเอเชียหมายเลข เอ-12 ที่เชื่อมต่อทางหลวงระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาว และยังเป็นทางเชื่อมต่อระหว่างประเทศเวียดนามและสาธารณรัฐประชาชนจีนอีกด้วย ในปลายทศวรรษที่ 1980 สถานะการณ์ทั้งระหว่างประเทศและในประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลง ลาวและไทยตกอยู่ภายใต้สภาวะที่เอื้ออำนวยให้แก่วางร่วมมือซึ่งกันและกันมากขึ้น ดังนั้นโดยได้รับความช่วยเหลือทางด้านทุนก่อสร้างจากประเทศออสเตรเลีย โครงการดังกล่าวจึงได้รับการก่อสร้างในปี ค.ศ. 1991 และแล้วเสร็จในวันที่ 8 เมษายน 1994 และสะพานมิตรภาพลาว-ไทยแห่งแรกจึงถูกเปิดอย่างเป็นทางการ โดยการเสด็จของพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ และฝ่ายลาวก็คือท่านหนุฮัก พุมสะหวัน

นับแต่ช่วงท้ายของทศวรรษ 1980 เป็นต้นมาความสัมพันธ์ลาว-ไทยได้รับการพัฒนาที่ดีขึ้นตามลำดับ ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ มีทั้งการติดต่อแลกเปลี่ยนทางการเมืองในระดับสูงอยู่เสมอ ซึ่งส่วนหนึ่งของการเสริมสัมพันธ์ภาพอันดีนี้ก็มาจากการสิ้นสุดของสงครามเย็น ความขัดแย้งด้านอุดมการณ์ทางการเมืองได้หมดไป และปัญหาข้อพิพาทเขตแดนลาว-ไทย ได้ผ่อนคลายลง นอกจากนี้ปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจของสองประเทศลาว-ไทย ส่งผลให้สองประเทศจึงปรับปรุงนโยบายเพื่อขยายความร่วมมือของสองประเทศ ดังนั้นในปี ค.ศ. 1988 สองรัฐบาลลาว-ไทยจึงได้ตกลงที่สร้างสะพานมิตรภาพลาว-ไทยขึ้นในปี ค.ศ. 1991 และสำเร็จในปี ค.ศ. 1994 โดยการช่วยเหลือของรัฐบาลออสเตรเลีย แต่สิ่งที่น่าสนใจคือทำไมความคิดริเริ่มที่จะสร้างสะพานมิตรภาพมีมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1956 แต่ก็ไม่สามารถที่จะตกลงกันสร้างขึ้นได้ ดังนั้นประเด็นที่น่าสนใจก็คือ อะไรที่เป็นปัจจัยผลักดันให้สะพานมิตรภาพแห่งนี้เกิดขึ้นได้จริง

1.2 สมมติฐาน

การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมืองของประเทศทั้งสองเป็นปัจจัยหลัก ที่นำไปสู่ความสำเร็จในการก่อสร้างสะพานมิตรภาพลาว-ไทย

1.3 กรอบความคิดในการศึกษา

ความสัมพันธ์ลาว-ไทยในช่วงของสงครามเย็นจัดได้ว่าอยู่ในลักษณะของการหวาดระแวงซึ่งกันและกัน อันเนื่องมาจากความแตกต่างกันทางด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ดังนั้นเมื่อมาถึงปลายทศวรรษที่ 1980 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดสิ้นสุดของสงครามเย็น ประเทศต่าง ๆ ได้หันมาให้ความสำคัญในประเด็นทางด้านเศรษฐกิจมากขึ้น ลาว-ไทยก็เช่นเดียวกันได้เสริมสัมพันธ์ทางด้านการค้าระหว่างกัน คือประเทศไทยได้ประกาศใช้นโยบาย “จากสนามรบเป็นสนามการค้า” และการที่ประเทศลาวต้องการที่จะดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจของตนตามนโยบาย “จินตนาการใหม่”

ดังนั้นในการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลให้สะพานมิตรภาพไทย-ลาวได้ถูกสร้างขึ้นนั้น ผู้เขียนจึงทำการวิเคราะห์โดยอาศัยแนวความคิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (interdependence) ของ Richard N. Cooper¹⁵ เพื่อมาใช้ในการอธิบายปรากฏการดังกล่าว

¹⁵ Richard N. Cooper, Economic Policy in an Interdependence World : Essay in World Economy (London: the MIT Press, 1986), pp. 1-22, 289-324.

แนวความคิดเรื่องการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Interdependence)

ในความหมายของคำว่า interdependence คือ การพึ่งพาที่มีต่อกันและกัน ดังนั้นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในการเมืองโลกนั้นหมายถึง สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และมีผลกระทบต่อรัฐทั้งหลาย หรือต่อตัวแสดง (actors) ต่างๆ ที่อยู่ในระบบการเมืองโลก

ส่วนมูลเหตุที่ทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เกิดจากความจำเป็นของสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศ ที่ทำให้แต่ละประเทศแสวงหาและแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ความจำเป็นดังกล่าวหมายถึง ความจำเป็นด้านเศรษฐกิจด้านการเมือง และด้านสังคม

ดังนั้น Richard N. Cooper จึงได้ให้ข้อสังเกตในเรื่องของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันว่า ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในปัจจุบัน มีลักษณะของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพราะไม่มีรัฐใดสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทางด้านเศรษฐกิจของตนเองได้ โดยไม่อาศัยความร่วมมือจากรัฐอื่น ๆ เนื่องจากแต่ละประเทศมีระดับความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการผลิตแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากร เทคโนโลยี ชนิดของตลาดแรงงาน จำนวนทุน เป็นต้น ในบางประเทศขาดแคลนทุนในการขยายระบบเศรษฐกิจของตนในขณะที่มีแรงงานเหลือเฟือ บางประเทศมีการสะสมทุนภายในจนอึดอัด จึงต้องขยายการใช้ทุนออกไปนอกประเทศ หลายประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ แต่ขาดแคลนเทคโนโลยีหรือทุนในการพัฒนาทรัพยากรเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐต่าง ๆ จึงต้องร่วมมือกันเพื่อพึ่งพาอาศัยในสิ่งที่ตนเองขาด เกิดเป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกัน คือ ทั้งสองประเทศต่างมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจต่อกัน เมื่อมีอิทธิพลต่อกันจึงมีความอ่อนไหว (sensitivity) ต่อการกระทำและการตัดสินใจของกันและกัน ลักษณะของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันดังกล่าว จะนำไปสู่ความร่วมมือระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น เพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศด้านการค้าและการเงินการคลัง ฯลฯ ที่มีเสถียรภาพมั่นคง ซึ่งความมั่นคงดังว่านี้เกิดได้ด้วยความร่วมมือของทุกประเทศ เนื่องจากไม่มีประเทศใดเพียงประเทศเดียวที่สามารถควบคุมหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งทางเศรษฐกิจได้โดยลำพัง หรือโดยไม่ต้องอาศัยความร่วมมือจากประเทศอื่น

นอกจากนี้ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดสภาพการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมากขึ้นนั้น และสามารถเห็นเด่นชัด คือ การพัฒนาของการคมนาคมขนส่ง และการสื่อสารระหว่างประเทศ ทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าลงและสามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

ขึ้น ทำให้เกิดการร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของตลาด ขณะเดียวกันการกีดกันทางการค้าอย่างเป็นทางการลดน้อยลง ทำให้เกิดความรู้สึก “ความเป็นต่างชาติ” ในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจข้ามรัฐลดน้อยลงไปด้วย

นอกจากนี้ Richard N. Cooper ก็ได้แบ่งลักษณะของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันออกเป็น 4 แบบด้วยกัน คือ

1. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันแบบโครงสร้าง (structural interdependence) หมายถึง โครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศตั้งแต่ 2 ประเทศขึ้นไป มีลักษณะเปิดต่อกันมากขึ้น ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เช่น แรงงาน เทคโนโลยี เงินทุน รวมถึงสินค้าและบริการระหว่างกันเพิ่มมากขึ้น เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในด้านต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี เงินทุน ดังนั้นหากเกิดเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศหนึ่ง ก็จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของอีกประเทศหนึ่งด้วยเช่นกัน
2. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันด้วยวัตถุประสงค์ (objective interdependence) ของนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กล่าวคือ ประเทศหนึ่งมีความกังวลต่อจุดมุ่งหมายในนโยบายของประเทศอื่นว่า จะมีผลกระทบต่อประเทศของตน แต่อย่างไรก็ตามความกังวลนี้จะมีน้อยลงหากประเทศต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์เหมือนกันหรือประสบปัญหาที่มีข้อจำกัดเช่นเดียวกัน จึงนำมาสู่การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว
3. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในลักษณะที่ประเทศตั้งแต่ 2 ประเทศขึ้นไป ต่างถูกกระทบจากอิทธิพลภายนอก (exogenous disturbances) เหมือนกัน การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในลักษณะนี้ต่างถูกกระทบจากอิทธิพลภายนอกด้วยกัน แทนที่จะเป็นการกระทบซึ่งกันและกันระหว่างประเทศ 2 ประเทศ
4. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในเชิงนโยบาย (policy interdependence) ได้แก่ การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันที่เป็นผลโดยตรง จากการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันแบบโครงสร้าง และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในวัตถุประสงค์ที่กล่าวถึงแล้วในข้อ 1 และข้อ 2 ทำให้การกำหนดนโยบายของแต่ละประเทศไม่ได้เป็นไปโดยอิสระ

แนวความคิดว่าด้วยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทางเศรษฐกิจดังกล่าว สามารถนำมาใช้ในการศึกษาความร่วมมือระหว่างลาว-ไทย ในกรณีการสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว คือความร่วมมือดังกล่าวเป็นลักษณะของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในเชิงโครงสร้าง กล่าวคือ เมื่อ

โครงสร้างภายในของแต่ละประเทศไม่สามารถตอบสนองเป้าหมายทางเศรษฐกิจของตนเองได้โดยลำพัง ได้แก่ไทยเองก็ต้องการขยายอำนาจทางด้านเศรษฐกิจของตนเองเข้าสู่อินโดจีน ในขณะที่ลาวเองก็ต้องการที่เร่งพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นเมื่อความต้องการของสองประเทศสอดคล้องกัน ในสภาวะที่โครงสร้างทางเศรษฐกิจของทั้งสองเปิดต่อกันมากขึ้น อันเป็นผลมาจากความเปลี่ยนแปลงของการเมืองระหว่างประเทศในปลายทศวรรษ 1980 ที่ก่อให้เกิดการขยายตัวทางการค้าการลงทุนระหว่างกันมากขึ้น จึงเกิดเป็นช่องทางให้ทั้งสองประเทศสามารถพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมืองของไทย ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 ต่อประกลุ่มปะเทศอินโดจีน ซึ่งแสดงถึงเจตมย์ต้องการขยายความร่วมมือกับปะเทศอินโดจีนมากขึ้น บวกกับมิตรภาพที่มีทำที่ไปในทางสร้างสรรค์กว่าเดิมนั้น ส่งผลให้ลาวมั่นใจต่อเจตนาธรรมณดังกล่าวของไทย จนนำไปสู่ความไว้วางใจต่อกันมากขึ้น จากที่ก่อนหน้านี้มีความหวาดระแวงต่อกันและกัน จนเป็นอุปสรรคของความร่วมมือ เมื่อแนวความคิดดังกล่าวได้เปลี่ยนไป จนนำไปสู่ความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้นนั้น ได้นำไปสู่การตกลงที่จะสร้างสะพานมิตรภาพขึ้น เพื่อเป็นสื่อแสดงถึงมิตรภาพและความไวเื้อเชื่อใจซึ่งกันและกันของทั้งสองประเทศที่มีมากขึ้น และเช่นเดียวกันก็แสดงว่าจากยุทธศาสตร์ทางด้านความมั่นคง ซึ่งเป็นเหมือนอุปสรรคที่ขวางกั้นความร่วมมือระหว่างกันนั้น ก็ได้เปลี่ยนไปเป็นความไวเื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน

1.4 การสำรวจวรรณกรรม

จากการสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว กรณีการสร้างสะพานมิตรภาพนี้ ยังไม่มีผู้ได้ทำการศึกษามาก่อน ข้าพเจ้าจึงเห็นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อที่จะศึกษาถึงผลกระทบที่มีทั้งความขัดแย้งและความร่วมมือระหว่างกัน ไม่เฉพาะแต่ทางด้านเศรษฐกิจ แต่ยังรวมถึง ทางด้านการเมือง สังคม และความมั่นคง ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงได้แยกวรรณกรรมออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

ประเด็นของความสัมพันธ์ที่ขัดแย้ง

ในวิทยานิพนธ์ ของ นางสาวดาวมาศ อิมสำราญรัชต์, การเมืองในระบบราชการไทยในความสัมพันธ์กับต่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณีพิพาทปัญหาสามหมูบ้านระหว่างไทยกับลาว

(1992)¹⁶ ได้กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างลาว-ไทย กรณีสามหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยบ้านกลาง บ้านสว่าง และบ้านใหม่ กล่าวคือไทยได้อ้างว่าหมู่บ้านทั้งสามเป็นของไทย ซึ่งอยู่ในการปกครองของตำบลม่วงเจ็ดต้น กิ่งอำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิษฐ์ ในขณะที่ลาวเองก็อ้างว่าเป็นของตนเช่นกัน ซึ่งขึ้นกับตาแสง (ตำบล) บ้านใหม่ เมือง (อำเภอ) ปากลาย แขวงชัยบุรี

ในงานเขียนของ เขียน วีระวิทย์ กนกพรรณ อยู่ซา และพรรณสิริ พรหมพันธุ์, สายใยไทย-ลาว ขว้างเกี่ยวกับลาวในสื่อมวลชนไทย (ค.ศ. 1995) ได้กล่าวถึงการใช้นามของคนไทยหรือสื่อมวลชนไทย เมื่อกล่าวอะไรที่เกี่ยวกับลาวได้ใช้คำค่อนข้างถากถางคนลาวไม่ใช้น้อย กล่าวคือบทบาทของสื่อมวลชนไทย ในการนำเสนอประเด็นต่าง ๆ โดยได้ใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม ได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ไทย-ลาวเป็นอย่างมาก

และในงานเขียนของ Khien Theeravit, Thai-Lao relations in Laotian perspective (ค.ศ. 2002) ได้ชี้ให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างลาว-ไทยที่เกิดขึ้นหลังจากที่ลาวได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 1975 เช่นการเกิดข้อพิพาททางด้านชายแดนที่บ้านร่มเกล้ากับเมืองบ่อแตง แขวงชัยบุรีของลาว กรณีนางสาว นิโค นักร้อง นักแสดง ไทยได้ถูกกล่าวหาว่าเป็นคนใช้คำพูดที่แสดงถึงการดูถูกคนลาว

ประเด็นความสัมพันธ์ที่ร่วมมือ

ในงานเขียนของ สุรัชย์ ศิริไกร, การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองลาว (ค.ศ. 1993) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ไทย-ลาว ทางด้านการค้า ภายใต้อุดมการณ์ที่ต่างกัน กล่าวคือถึงแม้ลาว-ไทยจะมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน แต่ตรงข้ามความสัมพันธ์ของลาว-ไทยทางด้านเศรษฐกิจการค้าก็ยังคงมีอยู่ตลอดมา

ในวิทยานิพนธ์ของ นางสาวพาฝัน นิลสวัสดิ์, ความร่วมมือลาว-ไทย ในกรณีการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำในลาว (ค.ศ. 1998) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของไทย-ลาวทางด้านการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำในลาว มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งสองเป็นอย่างมาก

¹⁶ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535

และในวิทยานิพนธ์ของ นางสาวจันทร์อร พงศ์พันธุ์ผู้ภักดี, การแก้ปัญหาพรมแดนทางบกระหว่างไทยและลาว (ค.ศ. 2000) ได้กล่าวถึงการพยายามของสองรัฐบาลในการแก้ปัญหาพรมแดน ซึ่งลาว-ไทยต่างก็มีปัญหาทางด้านนี้มานานแล้ว เมื่อสองประเทศสามารถร่วมมือกันเพื่อตกลงปัญหาดังกล่าวให้สำเร็จก็เป็นสิ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นของสองประเทศ

1.5 วิธีการศึกษา

งานวิจัยฉบับนี้ มีลักษณะเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพราะข้อมูลส่วนหนึ่งมักเป็นเรื่องที่ผ่านมา (ประวัติศาสตร์ เช่น ภูมิหลัง ความเป็นมา ฯลฯ) และมีจำนวนมากซึ่งเราไม่อาจสามารถใช้ได้ทั้งหมด เราจึงอาศัยการตีความแทน ในขณะเดียวกัน การสรุปข้อมูลของผู้วิจัยเองก็ต้องอาศัยการย่อข้อมูล หลังจากนั้นใช้การพรรณนาหรือการอธิบายเป็นหลัก เพื่อให้เกิดความชัดเจนต่องานวิจัยในเรื่องนี้ โดยศึกษาเอกสารต่าง ๆ เป็นหลัก (document research) ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องอาศัยการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาเป็นหลัก (descriptive analytical) ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูล โดย

1.1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary sources) ได้แก่คำอภิปราย คำแถลงการณ์หรือสุนทรพจน์ของผู้นำประเทศทั้งสอง สัญญาต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง ฯลฯ

1.2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary sources) ได้แก่ วารสาร บทความ หนังสือวิชาการ วิทยานิพนธ์ และหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ตลอดจนเอกสารจากหน่วยงานราชการและเอกชน รวมถึงข้อมูลที่อยู่ในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2. การศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลหรือหลักฐานที่นำมาวิจัยนี้มีทั้งภาษาลาว ภาษาไทย และอังกฤษ โดยจะเป็นข้อมูลจากแหล่งทางการ ได้แก่ ข้อมูลซึ่งรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดพิมพ์ เผยแพร่ เช่น กระทรวงการต่างประเทศไทย นอกจากนี้ก็มีข้อมูลจากแหล่งข่าว ซึ่งเป็นแหล่งข่าวของราชการและเอกชน ในขณะเดียวกัน ก็จะใช้ข้อมูลจากแหล่งทางวิชาการด้วย ซึ่งสามารถค้นหาได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดรัฐศาสตร์ ห้องสมุดส่วนกลางของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันเอเชียศึกษา ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น และที่อยู่ภายนอกประเทศ (เอกสารจาก สปป. ลาว) เช่น กระทรวงการต่างประเทศลาว กระทรวงการค้า ห้องสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ฯลฯ ในการวิเคราะห์นั้นจะนำข้อมูลมาจาก

แหล่งที่มาต่าง ๆ เหล่านี้มาทำการวิเคราะห์ศึกษา โดยนำเสนอในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ภายใต้กรอบความคิดที่ได้กล่าวไว้แล้ว

3. สรุปผลการศึกษาและวิเคราะห์ครั้งนี้ เพื่อเสนอผลงานศึกษาวิจัยฉบับนี้ ซึ่งในท้ายที่สุดจะนำไปสู่ความเป็นเหตุเป็นผลอันที่จะทำให้เกิดองค์ความรู้และการยอมรับร่วมกันได้

1.6 ขอบเขตในการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง “30 ปี สะพานมิตรภาพ: ภาพสะท้อนความสัมพันธ์ลาว-ไทย, ค.ศ.1965-1995” นี้ ผู้ศึกษามีความสนใจถึงปัจจัยที่ส่งผลให้สะพานมิตรภาพลาว-ไทยแห่งนี้สามารถตกลงกันจนนำไปสู่ความสำเร็จในการก่อสร้าง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงจะกำหนดเอาความสัมพันธ์ของลาว-ไทย เริ่มจากปี ค.ศ. 1965 จนถึงปี ค.ศ. 1995 โดยกำหนดความสัมพันธ์ของลาว-ไทยออกเป็นสามช่วงคือ 1. ยุคสงครามเย็นจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (ค.ศ. 1965-1975) ซึ่งจะกล่าวถึงความสัมพันธ์ลาว-ไทยก่อนลาวจะเกิดการเปลี่ยนแปลง 2. ช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงกรณีบ้านร่มเกล้า (ค.ศ. 1975-1988) จะกล่าวถึงความสัมพันธ์ลาว-ไทยหลังจากการเปลี่ยนแปลง จนถึงกรณีเกิดข้อพิพาททางเขตแดนสิ้นสุด และ 3. ยุคหลังสงครามเย็น (ค.ศ. 1989-1995) ความสัมพันธ์ลาว-ไทยหลังจากการแก้ไขข้อพิพาททางเขตแดน

1.7 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ลาว-ไทย โดยทั่วไป โดยมีสะพานมิตรภาพลาว-ไทยเป็นภาพสะท้อนของปัญหา
2. เพื่อให้ทราบถึงความร่วมมือระหว่างลาว-ไทยที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะปัจจัยอะไร

1.8 การนำเสนอ

เนื้อหาของการวิจัยฉบับนี้ จะนำมาเสนอทั้งหมด 5 บท ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 เป็นบทนำ โดยจะกล่าวถึงความจำเป็นและความสำคัญของปัญหา สมมติฐานกรอบความคิดในการศึกษา การสำรวจวรรณกรรม วิธีที่ใช้ในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา วัตถุประสงค์ในการศึกษา และประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา บทที่ 2 ในบทนี้จะศึกษาปัญหา

ของการสร้างสะพานมิตรภาพในความสัมพันธ์ลาว-ไทยในยุคสงครามเย็นจนถึงการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของลาว บทที่ 3 ในบทนี้จะพิจารณาถึงปัญหาสะพานมิตรภาพลาว-ไทย หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองในลาวจนถึงเหตุการณ์พิพาทเขตแดนที่บ้านร่มเกล้า บทที่ 4 ในบทนี้จะศึกษาถึงสะพานมิตรภาพหลังจากเกิดเหตุการณ์บ้านร่มเกล้าขึ้นแล้ว บทที่ 5 จะเป็นการสรุปและวิเคราะห์ถึงปัญหาทั้งหมดในเรื่องของสะพานมิตรภาพลาว-ไทย